

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Публічні, корпоративні фінанси та фінансове посередництво
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Публічні закупівлі» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Публічні, корпоративні фінанси та фінансове посередництво» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.04.2021 року, протокол № 5, та введеної в дію наказом ректора № 185 від 11.05.2021 р.

Розробник: **Юрій Едуард Олександрович**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Юрій Едуард Олександрович**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету **Роман ГРЕШКО**

1. Мета навчальної дисципліни: Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширять їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема при організації та здійсненні публічних закупівель товарів, робіт і послуг відповідно до вимог законодавства.

2. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над дисципліною «Публічні закупівлі», - це «Бюджетна система», «Податкова система», «Фінансовий аналіз», «ІСІТ у фінансах»

3. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Публічні закупівлі» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.
- Здатність планувати організовувати та здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до вимог законодавства.
- Здатність складати та аналізувати відповідні документи з питань публічних закупівель.

Результати навчання:

- Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.
- Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для забезпечення інклюзивності фінансових послуг через широке застосування технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Знати планувати організовувати та здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до вимог законодавства.
- Знати складати та аналізувати відповідні документи з питань публічних закупівель.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1 Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	IV	VIII	5	150	2	22	33	-	-	95	-	Екзамен
заочна	IV	VIII	5	150	2	8	8	-	-	134	-	Екзамен

4.2 Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Концептуальні основи публічних закупівель											
Тема 1. Публічні закупівлі та сфера їх застосування. Мета: розглянути суть, сфери застосування публічних закупівель, а також порядок їх планування та принципи здійснення.	21	2	4	-	-	15	22	1	1	-	-	20
Тема 2. Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. Мета: розглянути основні завдання та повноваження органів державного регулювання та контролю у сфері публічних закупівель, а також порядок моніторингу їх процедур.	18	2	3	-	-	13	21	1	1	-	-	19
Тема 3. Загальні умови здійснення публічних закупівель. Мета: розглянути засади організації закупівельної діяльності замовника.	23	4	6	-	-	13	22	1	1	-	-	20
Тема 4. Процедури проведення публічних закупівель. Мета: розглянути процедури проведення спрощеної закупівлі, закупівлі з використанням електронного каталогу, а також використання звіту про результати проведення закупівлі.	25	4	6	-	-	15	22	1	1	-	-	20
Разом за ЗМ1	87	12	19	-	-	56	87	4	4	-	-	79
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Механізм публічних закупівель											
Тема 5. Умови застосування процедури відкритих торгів. Тендерна документація та тендерні пропозиції. Мета: розглянути суть відкритих торгів, умови застосування їх процедур, а також порядок підготовки тендерної документації та тендерних пропозицій.	25	4	6	-	-	15	22	2	2	-	-	18
Тема 6. Умови застосування процедур конкурентного діалогу, торгів з обмеженою участю та	25	4	6	-	-	15	21	1	1	-	-	19

переговорної процедури закупівлі. Мета: розглянути умови застосування та порядок проведення процедур конкурентного діалогу, торгів з обмеженою участю та переговорної процедури закупівлі.												
Тема 7. Договір про закупівлю та відповідальність в сфері публічних закупівель. Мета: розглянути основні вимоги до договору про закупівлю та внесення змін до нього, а також види відповідальності в сфері публічних закупівель.	13	2	2	-	-	9	20	1	1	-	-	18
Разом за ЗМ2	63	10	14	-	-	39	63	4	4			18
Усього годин	150	22	33	-	-	95	150	8	8	-	-	134

4.3. Тематика практичних занять

п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Публічні закупівлі та сфера їх застосування. Завдання: закріпити знання щодо суті, сфери застосування публічних закупівель, а також порядку їх планування та принципів здійснення.	4	1
2	Тема: Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. Завдання: закріпити знання щодо основних завдань та повноважень органів державного регулювання та контролю у сфері публічних закупівель, а також порядок моніторингу їх процедур.	3	1
3	Тема: Загальні умови здійснення публічних закупівель. Завдання: закріпити знання щодо організації закупівельної діяльності замовника.	6	1
4	Тема: Процедури проведення публічних закупівель. Завдання: закріпити знання щодо процедури проведення спрощеної закупівлі, закупівлі з використанням електронного каталогу, а також використання звіту про результати проведення закупівлі.	6	1
5	Тема: Умови застосування процедури відкритих торгів. Тендерна документація та тендерні пропозиції. Завдання: закріпити знання щодо суті відкритих торгів, умов застосування їх процедур, а також порядку підготовки тендерної документації та тендерних пропозицій.	6	2
6	Тема: Умови застосування процедур конкурентного діалогу, торгів з обмеженою участю та переговорної процедури закупівлі. Завдання: закріпити знання щодо умов застосування та порядку проведення процедур конкурентного діалогу, торгів з обмеженою участю та переговорної процедури закупівлі.	6	1
7	Тема: Договір про закупівлю та відповідальність в сфері публічних закупівель.	2	1

	Завдання: закріпити знання щодо основних вимог до договору про закупівлю та внесення змін до нього, а також видів відповідальності в сфері публічних закупівель.		
Всього годин		33	8

4.4. Самостійна робота здобувача

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Публічні закупівлі» спрямована на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій. Оцінювання знань здобувачів з завдань, які виносились на самостійне опрацювання проходить на практичних і семінарських заняттях. Бали за завдання для самостійного опрацювання включаються до загальної кількості балів з кожної теми дисципліни.

п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Публічні закупівлі та сфера їх застосування. Завдання: 1. Прокоментуйте основні цілі публічних закупівель. 2. Дайте характеристику системи публічних закупівель та їх складових елементів. 3. Поясніть порядок визначення предмета закупівлі та їх здійснення. 4. З'ясуйте послідовність здійснення процесу публічних закупівель.	15	20
2	Тема: Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. Завдання: 1. Розкрийте суть та необхідність громадського контролю у сфері публічних закупівель. 2. Опишіть основні етапи моніторингу процедур публічних закупівель. 3. Дайте характеристику основним типам порушень у сфері публічних закупівель. 4. З'ясуйте місце та значення основних нормативних документів уповноваженого органу у сфері публічних закупівель.	13	19
3	Тема: Загальні умови здійснення публічних закупівель. Завдання: 1. Прокоментуйте зміст та значення оголошення про проведення конкурентних процедур закупівель. 2. Охарактеризуйте основні функції та повноваження уповноваженої особи. 3. Назвіть вимоги до уповноважених осіб. 4. Опишіть особливості функціонування електронної системи закупівель ProZorro.	13	20
4	Тема: Процедури проведення публічних закупівель. Завдання: 1. Охарактеризуйте основні етапи спрощених закупівель. 2. Опишіть порядок використання електронного каталогу «Prozorro Market». 3. Прокоментуйте порядок укладення рамкових угод.	15	20

	4. Роз'ясніть порядок застосування кваліфікаційних критеріїв процедури закупівлі.		
5	Тема: Умови застосування процедури відкритих торгів. Тендерна документація та тендерні пропозиції. Завдання: 1. Назвіть основні умови успішного проведення відкритих торгів. 2. З'ясуйте порядок публікації тендерної документації. 3. Роз'ясніть порядок розрахунку вартості життєвого циклу. 4. Прокоментуйте вимоги до технічної специфікації до предмета закупівлі. 5. Охарактеризуйте зміст та порядок забезпечення тендерної пропозиції.	15	18
6	Тема: Умови застосування процедур конкурентного діалогу, торгів з обмеженою участю та переговорної процедури закупівлі. Завдання: 1. Дайте характеристику етапам конкурентного діалогу. 2. Дайте характеристику етапам торгів з обмеженою участю. 3. Дайте характеристику етапам переговорної процедури закупівлі.	15	19
7	Тема: Договір про закупівлю та відповідальність в сфері публічних закупівель. Тема: Договір про закупівлю та відповідальність в сфері публічних закупівель. Завдання: 1. Охарактеризуйте істотні умови договору про закупівлю. 2. Прокоментуйте порядок внесення змін до договору про закупівлю. 3. Назвіть складові звіту про виконання договору про закупівлю. 4. З'ясуйте порядок публікації звіту про виконання договору про закупівлю.	9	18
Всього годин		95	134

5. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням moodle.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- підсумковий контроль – екзамен.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи складає: 1,2 теми – по 6 балів, 3-6 теми – по 10 балів та 7 тема – 8 балів.

Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

З навчальної дисципліни «Публічні закупівлі» проводиться семестровий екзамен. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання заліку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
6	6	10	10	10	10	8		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література.

7.1. Основна

1. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
2. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>
3. Закупівлі у громадах. Посібник для розпорядників бюджетних коштів. Київ. 2020. 39 URL : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/559/posibnik_zakupivli_2020.-MR.pdf.
4. Методичний посібник з публічних закупівель. ГО “Трансперенсі Інтернешнл Україна” у співпраці з ДП “Прозорро” за підтримки Європейського Союзу і його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/575/1.pdf>
5. Публічні закупівлі: навч. посіб. / кол. уклад. за заг. ред. Е.О. Юрія. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 200 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1blrCyEsI_-SXJnFt37PW84Qpcj5Gvhwr/view?usp=sharing
6. Юрій Е. О., Аронець А. В. Поняття та функціонування системи публічних закупівель України на сучасному етапі // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. — 2021. — №6. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-6>
7. Юрій Е., Грубляк О. Дослідження вартісних показників функціонування системи публічних закупівель в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 88. № 3. С. 104-112. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1313>
8. Юрій Е.О. Дослідження результативності й ефективності публічних закупівель в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2024. №76. С.86-91. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/76-2024>
9. Юрій Е.О., Вітюк М.С. Сучасний стан процесу фінансового контролю у сфері публічних закупівель. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка: Науковий журнал. Вип. 10. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 101-108. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/issue/view/10>
10. Юрій Е.О., Грубляк О.М. Сучасні тенденції публічних закупівель та моніторингу їх процедур в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету : Економіка : зб. наук. праць*. Вип. 840. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2022. С. 48-58. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6988>

11. Юрій Е.О., Гуштіна А.І. Стан системи електронних закупівель в Україні (на прикладі МКП «Калинівський ринок»). *Наука онлайн: Международны́й научный электронный журнал*. 2020. №5. URL: <https://nauka-online.com/publications/ekonomika/2020/5/stan-sistemi-elektronnih-zakupivel-v-ukrayini-na-prikladi-mkp-kaliniivskij-rinok/>

12. Юрій Е.О., Юзюк В.М. Особливості публічних закупівель в Україні в контексті євроінтеграції. *Причорноморські економічні студії*. 2021 №65. С. 100-103 URL: http://bses.in.ua/journals/2021/65_2021/18.pdf

13. Юрій Е. Дослідження кількісних показників функціонування системи публічних закупівель в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 87. № 2. С. 148-154. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1293>

7.2. Додаткова

1. Воровська Л.А., Колесник Н.В., Публічні закупівлі як система ефективного використання бюджетних коштів в органах місцевого самоврядування. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2020. № 2. С. 89–92. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vbumb_2020_2_15.pdf

2. Гарбінська-Руденко А. В., Покутній О. О., Шимко В. Р. Корупційні ризики під час проведення публічних закупівель в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 413-417. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2024_2_72

3. Гужва І.Ю., Іллічов Р.В. Запровадження локалізації у публічних закупівлях як інструмент розвитку промисловості України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 12. С. 77-84. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/frvu_2020_12_11.pdf

4. Електронна система публічних закупівель Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/>

5. Електронний каталог Prozorro Market URL: <https://prozorro.gov.ua/ProzorroMarket>

6. Карлін М., Кошкіна К. Публічні закупівлі в системі публічних фінансів країни. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 1. С. 105-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2021_1_13

7. Кошкіна К. Суперечності процедури проведення та регулювання моніторингу публічних закупівель. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 2. С. 56-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2022_2_9

8. Педченко Н. С., Кудацький О. М., Педченко М. Г. Публічні закупівлі в Україні: переваги на недоліки. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2023. № 2. С. 31-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2023_2_6

9. Публічний модуль аналітики BI Prozorro. URL: <http://bi.prozorro.org/>

10. Публічний модуль аналітики DOZORRO. URL: <https://dozorro.org/>

11. Сиротюк Г. В. Сутність та ефективність функціонування публічних закупівель в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 61. С. 30-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2021_61_7

12. Супрунова І. В., Назаренко, Т. П., Данюк В. М. Протидія корупції в публічних закупівлях під час воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 24. С. 85-89. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/32516.pdf>

8. Інформаційні ресурси.

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Антимонопольний комітет України. URL: <http://www.amc.gov.ua>.

2. Верховна рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>

3. Державна аудиторська служба України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua>.

4. Державна служба статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Кабінет Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Міністерство економіки України URL: <https://www.me.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua>
8. Рахункова палата України URL: <https://rp.gov.ua/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет URL: <http://www.lawukraine.com>
2. Інститут глобальних стратегій URL: <http://igls.com.ua/>
3. Інформаційний сервер про Україну URL: <http://www.uazone.net/>
4. Консорціум економічних досліджень URL: <http://www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC>
5. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова URL:

<http://www.uceps.org>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича URL: <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Національна парламентська бібліотека URL: www.alpha.rada.kiev.ua